

VALTIOTIEDE ATOMIKAUDELLA

James Kerr Pollock

(Suomennos IPSA:n entisen puheenjohtajan avauspuheesta Rooman kongressissa syyskuussa 1958.)

Tässä historiallisessa kaupungissa on paikallaan käsitellä aihetta, joka Kreikan valtioiden ja Rooman keisarikunnan päivistä on ollut niin monen kansallisen ja kansainvälisen päätöksen keskipisteenä. Aiheemme, valtiotiede, on Aristoteleesta lähtien ollut avaintieteenä ja tänään, atomikaudella, on sen kantama vastuu suurempi kuin koskaan ennen.

Kaikilla tahoilla tapahtuva yhteiskunnallinen toiminta ulottuu nyt alueille, joista ei ole tähän asti osattu uneksiakaan. Sen johtaminen ja hallitseminen tuovat mukanaan ongelmia, jotka ovat merkitykseltään suurimpia, minkä eteen maailma on koskaan joutunut. Poliitiikan tutkijoiden vastuunalttius ei milloinkaan aikaisemmin ole ollut niin ensiarvoisen tärkeitä kuin nyt. Tällä hetkellä vallitsevan tieteellisen vallankumouksen pyörteissä, jolloin tiedemiehet pelaavat eräänlaista uhkapeliä atomivoimalla ja avaruusmatkoilla, vaaditaan meitä, jotka on koulutettu ymmärtämään sellaisia tekijöitä kuten valta, kontrolli, auktoriteetti ja vaikutusvalta, keskittymään niihin kysymyksiin, joiden ratkaisusta riippuu koko sivistyneen maailman tulevaisuus.

Valitettavasti, vaikka olemme valloittamaisillamme avaruuden ja ratkaisu-maisillamme elämän arvoituksen, on poliittinen maailmamme edelleen alkukantaisella asteella, jolla kansallisuusaate vallitsee ja jolla tieteen kehitys nopeasti jättää jälkeensä sekä kansojen että kansakuntien vakiintuneet institutiot ja menettelytavat. Äskettäin julkaistussa virallisessa selostuksessa on meille vilautettu huomispäivän tieteellistä maailmaa. Meille kerrottiin, kuinka satelliittien ja aurinkokuntiin suuntautuvien avaruusmatkojen avulla maihin-nousut kuuhun ja jopa Marsiin ja Venukseenkin ovat nyt mahdollisia ja jo suunnitteilla. Näyttää siltä, että selvän radioyhteyden saaminen tulee olemaan helpompaa Marsin ja maan välille kuin New Yorkin ja Tokion välille. Järkeä tuskin käsittää tällaisen kehityksen äärettömiä mahdollisuuksia.

Mutta mihin joudummekaan nyt vanhanaikaisine käsityksinemme suvereeni-suudesta ja kilpailevista ideologioista? Eikö tämän tieteellisen vallankumouksen vaikutus elämäämme ja institutioihimme voi olla vielä voimakkaampi ja pitem-mälle ulottuva kuin teollisen vallankumouksen? Nyt, kun alamme oivaltaa, että aurinkokunta ja jopa osa linnunrataakin voi olla meidän, miten käy nyt

rajojen ja etäisyyksien ja kansainvälisten ristiriitojen? Turvaudummeko mekin, luonnontieteilijäin tavoin, teknologiaan, vai pystymmekö tehokkaalla tavalla soveltamaan ja kontrolloimaan näitä seurauksiltaan niin vavahduttavia tieteen saavutuksia? Nähdessämme mitä tiedemiehet ovat tehneet atomille ja kuullessamme heidän puhuvan nyt, siitä mitä he voivat myöhemmin tehdä sääolosuhteille käyttäen hyväkseen satelliiteista saatuja havaintoja, alamme oivaltaa tulevien tieteellisten keksintöjen hallitsemiseen, valvomiseen ja käyttöön liittyvien ongelmien laajuutta ja merkitystä. Tieteen saavutusten nopean tahdin sopeuttaminen sosiaalisiin ja hallinnollisiin menettelytapoihimme tuleekin itse asiassa olemaan aikamme vaikein ongelma. Monet atomikautta edeltäneet käsitteet ovat menettäneet pätevyytensä.

Mikä on siis valtiotieteen asema tässä dynaamisessa ja epävarmassa maailmassa, tämän yhdistyksen päättäessä ensimmäisen kymmenvuotiskautensa? Ensiksi, vaikka nyt pystymmekin kokoamaan yhteen satoja valtiotieteen tutkijoita maailman eri puolilta, on tieteemme vasta aivan viime aikoina hyväksytty akateemisten oppialojen pariin, ja tänäänkin ovat sivistyneen maailman suuret alueet jääneet täällä neuvotteluissamme edustamatta. Itse asiassa valtiotiedettä kohtaavat vieläkin suuret vaikeudet päästä hyväksytyksi monessa muutoin edistyksellisessäkin maassa. Vanhemmalla oppialalla, lakitieteellä, on edelleenkin voimakas ote valtiotieteeseen sen monella eri alalla. Ja sisartieteemme, muut sosiaalitieteet, kuten kansantalous, sosiologia ja psykologia, eksyvät tämän tästä meidän kentällemme, vieden sieltä mukanaan alallemme vieraita sekoituksia kuten „poliittinen sosiologia”. Ehkä olemme liian kauan ja liian yksipuolisesti eläneet lakien ja valtiosääntöjen tarjoamalla raskaalla ravinnolla.

Lisäksi on tieteellisen tutkimuksen yhä kasvavan merkityksen ohella kvantitatiivinen määrittely yhtenä tärkeänä tekijänä uuden akateemisen oppialamme kehityksessä. Mutta siinä samassa ovat psykologit ja sosiologit, oivaltaen mikä tutkimaton ala avautuu vaalitutkimuksissa, alkaneet hyökätä sinne, minne valtiotieteilijät eivät ole uskaltaneet astua, ja tekevät nyt parastaan hankkiakseen etuoikeuden tällä meidän tieteemme tärkeällä alalla. Tässä on meidän myönnettävä, että olemme olleet hitaita harrastamaan sitä alaa, josta eräs englantilainen virkaveljemme käyttää nimitystä *psephology*, ja että hitautemme ankaramman ja tieteellisemmän metodologian luomisessa on tehnyt meidät alttiiksi muiden oppialojen taholta tuleville hyökkäyksille.

Meidän on myös myönnettävä, että „valtiotieteen oppikurssissa ovat edelleen silmännähtävänä sen satunnaisen syntyperän ja kehityksen jäljet”, kuten Hans Morgenthau on sanonut, ja että „siitä puuttuu metodin, katsantokannan ja päämäärän yhtenäisyys”. Painopisteemme on löydettävissä deskriptiivisestä esityksestä silloinkin kun verhoamme sen „teorian pukuun ja käytämme mielikuvituksellisia luokitteluja ja terminologiaa peittääksemme sen perusolemukseltaan deskriptiivisen luonteen”. Tosiasia on kuitenkin myös, että empirinen

tutkimus on nykyhetkellä valtiotieteen elinvoimaisin ala ja että se vetää puoleensa monet pystyvimmistä tutkijoistamme. He kehittävät nyt ankarampaa kvantitatiivisesti verifioivaa metodia ja „he uskovat aikanaan saavuttavansa saman tarkkuuden yhtäläisyyksien löytämisessä ja ennusteiden laatimisessa, kuin mihin luonnontieteiden teoreettinen ja käytännöllinen menestys pohjautuu”.

Kokemus on kuitenkin osoittanut, että kvantitatiivinen menetelmä, ollessaan hyödyllinen ja jopa korvaamatonkin tiettyjen kvantitatiivisesti määritettävissä olevien poliittisten käyttäytymismuotojen tutkimuksessa, ei ole suureksikaan avuksi kun kysymyksessä on valtasuhteiden syvimpien riippuvaisuuksien selvittely. Näyttää myös ilmeiseltä, että nykyinen metodologian korostaminen on omiaan viemään kannattajansa pois käytännön maailmasta omahyväisten abstraktioiden valtakuntaan. Tämä „uus-skolastiikka”, joksi sitä osuvasti on sanottu, esiintyy kehittyneimmässä muodossaan sosiologiassa, mutta on myös lyönyt leimansa valtiotieteeseen, kuten voimme helposti todeta selaillessamme alamme uutta matemaattisten symbolien täyttämää kirjallisuutta.

On väitetty, että modernin abstraktisen valtiotieteen ja modernin abstraktisen taiteen välillä on olemassa pitkälle menevä yhtäläisyys. Sanotaan, että molemmat „irtautuvat empiirisestä todellisuudesta paeten maailmaan, joka on formaalisten suhteiden ja abstraktisten symbolien täyttämä, jotka joko tarkemmin tutkittaessa osoittautuvat merkityksettömiksi tai ovat muutoin käsittelemättömiä muille kuin asiantuntijoille”. Mielestäni piilee näissä sanoissa huomattava totuus, mutta en kuitenkaan soisi uudenaikaisen valtiotieteen poikkeavan teoreettisesta perinteestään, josta suurin osa klassillisista teoksistamme on lähtöisin. Mieluimmin kehottaisin poliittista teoriaa tulemaan operationaalisemmaksi tai empiirisemmäksi — ts. pohtimaan enemmän todellista poliittista elämää teorian termein, sekä luomaan käsitteitä, jotka olisivat nykyhetkellä yhtä suureksi hyödyksi kuin Thomas Aquinas oli omana aikakauteanaan, tai federalistien kirjoitukset 1700-luvulla.

Vielä yksi toteamus valtiotieteen asemasta on tässä paikallaan. Kun luonnontieteilijät ovat nykyään hallitusten lemmikkejä ja heihin tuhlataan miljardien dollarien edestä mielikuvituksellisia varusteita ja heillä on tuhansia avustajia, jäävät valtiotieteilijät, joilla on vastuu valtasuhteiden ymmärtämisestä ja niitä koskevan tiedon levittämisestä yleisön piiriin, köyhiksi ja huomiota vaille. Näin on asianlaita huolimatta siitä, että, kuten Aristoteles Etiikassaan jo aikoja sitten osoitti, politiikka on tieteistä ylin ja avaintiede. „Politiikka”, hän kirjoitti, „määrää mitä muita tieteitä valtioissa tutkitaan, mitä niistä on eri kansalaisryhmien opittava ja kuinka laajalti niitä opitaan... Havainnot”, hän jatkoi, „osoittavat, että jopa nekin kyvyt, joita pidetään arvokkaimpina — sotataito; kotitaloustaito; puhetaito — ovat politiikan kontrollin alaisia”. Tänäpä on todempaa kuin koskaan ennen, että poliittinen toiminta on ensiarvoisen tärkeätä.

Pelkään kuitenkin, että emme nykyisin työskentele sillä tavoin, edes suhteessa muihin sosiaalitieteisiin, kuin edustaisimme avaintiedettä, yhdistävää, suuntaa antavaa oppialaa. Mitä tulee luonnontieteisiin, olemme olleet hitaita asettamaan niiden nykyiset saavutukset päteviin poliittisiin puitteisiin, vaikka itse luonnontieteen tutkijoiden poliittinen naiivisuus jatkuvasti hämmästyttääkin meitä. Panostamme tarvitaan kipeästi, ja vaikka valtiotieteilijät ovatkin nyt yksityishenkilöinä aktiivisesti mukana, usein tärkeissäkin asemissa, poliittisen ja hallinnollisen elämän eri tasoilla, toivon vilpittömästi, että sekä tämä heidän henkilökohtainen toimintansa että yhdistyksemme kollektiivinen toiminta yhä laajentuisi ja vilkastuisi.

Käsitän tietenkin aihepiirimme suunnattoman laajuuden ja myös valtiotieteen tutkijoiden vaatimattomuuden heidän karttaessaan niitä rohkean laajoja yleistyksiä — ja erehdyksiä — jotka ovat omiaan tekemään jotkut poliittikot, ja jopa muiden oppialojen edustajatkin, säälin ja pilkan kohteiksi. Mutta, kun kaikki seikat otetaan huomioon, valtiotieteilijä kuitenkin on, ja hänen tuleekin olla, etupäässä yleistäjä. Hänen pitäisi harjaantua käsittelemään suuria, vaikeita ongelmia. Hallitsemisesta on tullut niin monimutkainen, hajaantunut ja laaja ilmiö, että poliittisten toimenpiteiden suuntaviivojen määrittely on uskottava yleistäjille eikä spesialisteille, muuten olemme vaarassa kehittyä modernien feodaalietujen löyhäksi liittoutumaksi. Tarvitsemme ennen kaikkea sellaista valtiotietäjää, joka, kuten Loordi Bridges on huomauttanut Rede-luennoissaan, „on jokaisella alalla hyvä neuvonantaja, koska hän tietää kuinka ja mistä luotettavia tietoja on saatavissa, pystyy tarkalleen arvioimaan muiden erikoistuntemuksen tason, nopeasti huomaamaan jokaisen tilanteen heikot ja vahvat kohdat sekä neuvomaan pulmallisen tilanteen käsittelyssä”.

Puhun siis täydellisen valtiotietäjän puolesta, joka omaa sekä poliittisen tiedon että taidon — jonka asiantuntemus ei ulotu ainoastaan teoriaan, lakiin, hallinnolliseen puoleen, vaan politiikkaan sen kaikkein laajimmassa merkityksessä. Olen myös sitä mieltä, että vaikka yhteistyö muiden sosiaalitieteiden kanssa onkin tulevan menestyksen välttämättömänä ehtona, on valtiotiede integroiva ja syntetisoiva oppiala. Kokoavan toiminnan on tapahduttava meidän johdollamme.

En ole kiinnostunut toimivaltaa koskevista ristiriidoista ja uskon eri oppialojen väliseen yhteistyöhön. Mutta en puhuisi avoimesti kanssanne korostamatta sitä seikkaa, että ulkopoliittikka ja sotilaallisten toimenpiteiden määrääminen tuskin kuuluvat atomifyysikon tehtäviin ja että valta, byrokraatia ja muut samanlaatuiset käsitteet ovat saaneet huonon kohtelun osakseen psykologeilta. Miksi? Osittain sen vuoksi, että valtiotietäjät eivät ole tarpeeksi käyttäneet hyväkseen muita sosiaalitieteitä, ja osittain siksi että keskitämme liiaksi huomiota pieniin ongelmiin, yhtymättä rintamahyökkäykseen suuria, keskeisiä ongelmia vastaan. On lisättävä, että eri sosiaalitieteilijät ovat tervetulleita työskentelemään oppialamme ongelmien parissa, koska valtiotieteen alaa ei

voida liiksi tutkia. Mutta meidän on itsemme pyrittävä kontrolloimaan omaa alaamme emmekä saa sallia sitä, että vierasta kielenkäyttöä tai kehittymätöntä taustaa erehdytään luulemaan oikeaksi valtiotieteeksi. On myös mahdollista että yleissysteemitutkimus (general systems research) ja operaatioanalyysi (operations research) voivat olla avuksi, vaikka minun onkin myönnettävä, että jotkut näistä uusista kehityssuunnista vaikuttavat minusta yhtä esoteerisiltä kuin atomifyysikon puheet. Olen sitä mieltä, että valtiotieteilijöiden pitäisi aina puhua ja kirjoittaa yksinkertaisesti ja selvästi, koska olemme erikoistuntijoiden ohella myös tekemisissä yleisön kanssa. Hölynpölyllä ei ole mitään sijaa puhtaassa valtiotieteessä.

Tieteen ja tekniikan voittoisa kehitys ei saa millään hinnalla eikä minkään selityksen varjolla, olipa se kuinka pätevä hyvänsä, sivuuttaa tai lannistaa valtiotieteilijää. Kyseessä on koko tulevan maailman tilanne, jopa itse elämä. Emme enää ole tavallisen demokraattisen teorian postuloimassa tilanteessa. „Olettakaamme”, kirjoittaa eräs virkaveljeni, pystyvä ja mielikuvitusrikas kansantalousmies, „että päätös riippuu niin monimutkaisesta yhtälöiden sarjasta, että ainoastaan hienoimmat laskulaitteet pystyvät käsittelemään niitä ja että ainoastaan filosofian tohtori ymmärtää ratkaisun kun se esitetään? Kuinka tällainen ilmiö voidaan sopeuttaa demokraattisiin institutioihin? Synkkänä hetkenä tulee ajatelleeksi uutta pimeätä aikakautta, jolla tiede esittää kirkon osaa ja armeija kuningasta, kansan ollessa rykelmä avuttomia shakkinappuloita, niiden päätösten armoilla, joihin he eivät itse voi ottaa osaa koska eivät ymmärrä niiden perustana olevia menettelytapoja tai symboleja. Tai pahemmin”, hän jatkaa, „näkee edessään neon-valaistun pimeän aikakauden manipulatiivisessa yhteiskunnassa, jossa luonteen ja mielipiteen muodostuksen välineet ovat niin varmasti hallitsevan eliitin käsissä, että heidän tyranniansa on horjumaton. Hyvänsuopanakin, se olisi kuitenkin tyranniaa, ja pahansuopanakin se olisi kuitenkin horjumatonta. Tämä,” hän päättää „on poliittinen painajainen, josta mieluummin toivoisi heräävänsä kauhusta huutaen”.

On mahdollista kuvitella lukemattomia samantapaisia poliittisia painajaisia ja jokainen teistä voi omassa maassaan osoittaa tilanteita, joissa poliittisia ja hallinnollisia ratkaisuja tehdään ilman riittävää poliittista tai julkista tarkastusta. Kun luonnontieteilijät uhraavat suurimman osan tarmostaan ja voimavaroistaan suunnitelmiin, jotka voivat johtaa ihmisrodun häviämiseen, käyttävät hallitukset liian vähäisessä määrin hyväkseen valtiotieteilijöitä valvomaan ja kontrolloimaan teknillisiä erikoistuntijoita ja aikaansaamaan tuota laajempaa osanottoa ja suostumusta, jonka loppujen lopuksi aina pitäisi vallita.

„Siinä määrin kun ihmiset uskovat osaksi voivansa päättää omasta kohtalostaan”, kirjoittaa Leiserson, „he turvautuvat politiikkaan” ja politiikassa piilee tieteen ja tekniikan huimaavien saavutusten sopeuttamisen ja kontrollin avain. Ja, kuten Sigmund Neumann on osoittanut, 1900-luvun politiikka on

kolmiulotteista — henkilökohtaista, kansallista ja kansainvälistä — ja maailma on jakamaton. Tavanomaiset rajat ihmisten yksityisen elämän ja sosiaalisten sitoumusten, sisä- ja ulkopolitiikan välillä, ovat käyneet epäselviksi elleivät kokonaan merkityksettömiksi. Siitä seuraa, että 1900-luvun keskivälin valtiotieteilijä ei saisi olla rajoittunut erikoistuntija, eikä kirjoituspöytäfilosofi, ja yhdistyksemme kollektiivisesti organisoituna edistääkseen oppialaamme, tulisi olla kiinnostuneempi niistä aihepiirimme suurista aloista, jotka nyt vaativat yhä enemmän huomiota osakseen.

Sallikaa minun esittää muutama tällainen ala. Ensi sijassa tulevat mieleen ns. „takapajuiset alueet”, Aasia, Afrikka ja Etelä-Amerikka. Niissä on tapahtumassa merkittäviä muutoksia ja uusia poliittisia ilmenemismuotoja näkee päivänvalon. Mutta tietojemme puutteellisuus näissä maissa — jotka parhaillaan läpikäyvät nopeita sosiaalisia muutoksia — tapahtuvan poliittisen prosessin eri muodoista on surkea. Käyttääkseni Lucien Pye'n sanoja, „olemme taipuvaisia ymmärtämään näiden maiden tapahtumat joko epämääräisistä voimista johtuviksi, sellaisista kuin kansallisuusaate, kolonialismi tai liika-asutus, tai näemme ne muutamien henkilöiden luonteista johtuviksi”. Meillä ei vielä näytä olevan erikoisen selvää kuvaa siitä prosessista, jonka kautta ihmiset näissä yhteiskunnissa pyrkivät muodostamaan omaa maailmaansa ja toteuttamaan unelmiaan ja päämääriään.

Hiljattain julkaistussa Twentieth Century Fund raportissa osoitettiin kuinka Salvador, huolimatta sangen suuresta väestötiheydestään ja pienistä luonnonvaroistaan „on saavuttanut mainetta yhtenä Keski-Amerikan vauraimpana maana”. Mielenkiintoista on, että tämän saavutuksen katsotaan johtuvan „poliittisesta pätevydestä ja järkevästä hallinnosta”. Raportissa sanotaan edelleen, että „takapajuisien maiden taloudellisen tilanteen parantamiseen tähtäävien pyrkimysten kulmakivenä on hyvä hallinto”.

Totean ilokseni, että sopusoinnussa tämän ajatuksen kanssa, Yhdistyneiden Kansakuntien Teknillisen Avun Valiokunta on tehnyt sopimuksen yhdistyksemme kanssa paikallisen hallinnon tutkimisesta seitsemässä valitussa takapajuisessa maassa, ja että professori Henry Maddick on valittu tämän jo tekeillä olevan tärkeän tutkimuksen johtajaksi. Tämä kehitys on tienviittana muille aluetutkimuksille yhteistyön merkeissä. Tällaiset suuret tutkimukset, jotka auttamattomasti ylittävät yksinäisen tutkijan suorituskyvyn, ovat osoituksena siitä, kuinka kipeästi tarvitsemme jäsennettyä yhteistyötä.

Se tehtävä, mikä odottaa takapajuisilla alueilla, odottaa myös maailmanpolitiikan ja kansainvälisen järjestäytymisen alalla. Yhdistyneet kansakunnat ja alueellisten ja multilateraalisten järjestöjen verkosto, niiden hallinto ja niiden voimasuhteet, tarjoavat kaikki valtiotieteelle hedelmällisiä tutkimuskenttiä. Voisin lisätä, että maailman valtiomiesten jatkuvana tehtävänä on Yhdistyneiden Kansakuntien muokkaaminen todella tehokkaaksi kansainvälisen toiminnan välittäjäksi. Tässä yhteydessä korostaisin sitä seikkaa, että säätiöt

ja hallitukset suunnitellessaan suuria, maailmanrauhan taustalla piilevien ongelmien ratkaisuun tähtääviä tutkimuksiaan, eivät ole ottaneet huomioon yhdistyksemme kykyä ja taitoa.

Sallikaa minun vielä lopuksi esittää seuraavaa. Valtiotiede on tänään suurten saavutusten kynnyksellä. Se on tulossa yhä hyödyllisemmäksi ja merkittävämmäksi. Se on saavuttanut kehitysasteen, jolla korostetaan realismia ja hallitsemisen ja politiikan dynamisia prosesseja. Se on halukas käyttämään hyväkseen muita sosiaalitieteitä ja sulauttamaan toisiinsa niiden tuloksia ja menetelmiä, siinä määrin missä ne voivat auttaa meitä ympäröivän, sekavan maailman ymmärtämisessä. Sen piirissä yritetään aikaansaada koko alaa koskevaa teoreettista suuntautumista ja keskitytään parantamaan metodologista pohjaa.

Samalla laajakantoiset tieteelliset saavutukset muuttavat koko maailmankuvaamme ja tulossa on tosiaankin vallankumous, josta voi koitua vieläkin tuskallisempi kuin konsanaan Kopernikaanisesta vallankumouksesta, jolloin huommasimme ettei maailma ollutkaan paikallaan pysyvä, vaan liikkuva. Olemme jättäneet taaksemme sen maailman, jossa ns. Länsimaat olivat keskeisinä ja joutuneet uuteen maailmaan, jota on kutsuttu bi-polaariseksi, jossa on kaksi keskipistettä ja niiden välillä laajat puolueettomat alueet. Toynbee arvelee, että „Maailman ja Länsimaiden kohtaaminen voi hyvinkin retrospektiivisesti katsottuna osoittautua uuden ajan historian tärkeimmäksi tapahtumaksi. Kun etäisyys on tehty mitättömäksi ovat puoli tusinaa eri yhteiskuntaa, jotka kaikki vielä eilispäivänä elivät omaa elämäänsä, jokainen omalla tavallaan, yhtäkkiä joutuneet läheiseen kosketukseen”. Jotta valtiotieteilijät eivät hukuisi näiden uusien kosmisten saavutusten pyörteisiin, on meidän kehitettävä laajempi tutkimusstrategia ja saatava aikaan enemmän taidon ja tiedon vaihtoa. Meidän on joudutettava itsekehityksen ja edistyksen tahtia. Meidän on kohdistettava mielenkiintomme laajemmalle alalle emmekä saa unohtaa, että meillä on erityinen vastuu poliittisia toimenpiteitä koskevista päätöksistä. Ennen kaikkea tarvitsemme huomattavasti lisää varoja edustamallemme tutkimusalalle.

Toistan, valtiotiede on yhteen sulauttava ja syntetisoiva tiede. Taloudelliset ja sosiaaliset ongelmat ilmenevät merkityksellisimpinä poliittis-lainsäädännöllis-hallinnollisen prosessin puitteissa ja meidän on järkähtämättä pidettävä kiinni aihepiirimme ensiarvoisuudesta. Pitkälle kehitetyistä laskukoneista, elektrooniaivoista ja automaateista huolimatta jää hallituksille kuitenkin tarve tehdä oikeita päätöksiä, joista kuvastuu niin terve arvostelukyky kuin tieteelliset tosiseikatkin. Ja huolimatta siitä, että nykyajan mielenkiinto melkein yksinomaan keskittyy raketteihin ja ammuksiin on maailman olotila meille vielä avaruutta tärkeämpi ja ihmisen vaarallisin vihollinen on edelleen ihminen itse. Kuten alussa mainitsin, ja toistan sen tässä, meidän on jollakin tavalla opittava kontrolloimaan ja omaksumaan tieteen saavutukset ja katsot-

tava, että niitä käytetään ihmisen hyväksi eikä hävitykseksi. Atomikausi kutsuu valtiotiedettä astumaan oikealle paikalleen, antamaan tärkeän panoksensa maailmanrauhan hyväksi, valvomalla ja johtamalla oikeisiin uomiinsa sitä tieteellistä vallankumousta, joka uhkaa viedä meidät mukanaan perikatoon.

Saanan päättää esitykseni Goethen, tuon suuren Italian ihailijan, sanoilla: „On helppo hallita, mutta vaikea johtaa”.

Ihmisten kateellisesta luonteesta, siitä, että helpommin moititaan kuin kiitetään toisten tekoja, johtuu, että on aina ollut yhtä vaarallista keksiä uusia valtiollisia menettelytapoja ja lakeja kuin etsiä tuntemattomia meriä ja maita.

*

Ken halutessaan uudistaa jonkin valtion valtiosäännön aikoo saada tuon uudistuksen hyväksytyksi ja kaikkien tyydytykseksi ylläpidetyksi, hänen on välttämätöntä säilyttää ainakin vanhojen säädösten ulkonainen muoto, niin että kansasta näyttää kuin valtiosääntö ei olisikaan muuttunut, vaikka todellisuudessa uudet säädökset ovat aivan erilaisia kuin edelliset. Sillä yleensä ihmiset tyytyvät siihen mikä näyttää olevan, yhtä hyvin kuin siihen, mikä on.

*

On käytettävä siten hyväkseen tilaisuuksia, että sitä mukaan kuin menettelytavan muuttuessa menettää aikaisemmat ystävänsä, saa niin paljon uusia, ettei valta vähene. Muuten joutuu vailla ystäviä ja tukea häviöön.

Machiavelli